

FUNDACJA RODZINNA - projekt ustawy -

Szanowni Państwo,

po około dwóch latach przygotowań Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii skierowało do konsultacji publicznych projekt ustawy o fundacji rodzinnej.

Ustawa o fundacji rodzinnej ma stanowić ukoronowanie długotrwałych prac zmierzających do powołania nowej instytucji, która pozwoli na przeprowadzanie sukcesji w przedsiębiorstwach rodzinnych. W założeniach ustawodawcy fundacja rodzinna ma pozwolić na budowanie wielopokoleniowych przedsiębiorstw rodzinnych z korzyścią dla krajowej gospodarki. Fundacja rodzinna ma zapewnić pogodzenie interesów członków rodziny przedsiębiorcy z dobrem samego przedsiębiorstwa, które przynosi stałe dochody i cieszy się renomą w danej branży. Ustawodawca wprowadzając nowe przepisy dąży również do obrony polskich przedsiębiorstw przed działaniami zagranicznej konkurencji, jak również daje narzędzie prawne pozwalające na akumulację kapitału i inwestycji.

W niniejszym raporcie znajdują Państwo najważniejsze zagadnienia dotyczące fundacji rodzinnej.

Jeżeli okaże się, że została pominięta jakakolwiek kwestia, co do której mają Państwo pytania lub wątpliwości, to serdecznie zachęcam do kontaktu z Kancelarią Adwokacką AGK.

adw. Aleksander Giehsmann

adw. Marcel Migala

Powołanie fundacji

Fundację powołać będzie mógł fundator poprzez złożenie oświadczenia w akcie założycielskim albo w testamencie. Obie wskazane formy ustanowienia fundacji wymagają sporządzenia dokumentów przez notariusza (akt notarialny). Fundator będzie miał obowiązek wyposażyć fundację w mienie np. ruchomości, nieruchomości, którego łączna wartość wynosić musi co najmniej 100 000 zł. Fundację będzie mogło założyć kilku fundatorów, np. współwłaściciele przedsiębiorstwa rodzinnego, małżonkowie, co jednak możliwe będzie wyłącznie w przypadku założenia fundacji aktem założycielskim.

W celu założenia fundacji niezbędne będzie ustalenie jej statutu przez fundatora, ustanowienie organów fundacji i wpisanie jej do rejestru fundacji rodzinnych.

Z chwilą dokonania wpisu fundacji do rejestru sądowego nabędzie ona osobowość prawną, czyli stanie się podmiotem praw i obowiązków, który może posiadać mienie i nim rozporządzać.

Działanie fundacji

Do podstawowych zadań fundacji będzie należało zarządzanie posiadanym majątkiem i jego ochrona, jak również wypłata świadczeń na rzecz beneficjentów oraz realizacja celów statutowych określonych przez fundatora. Fundacja jako zorganizowana masa majątkowa ma zabezpieczać integralność przekazanego mienia i uniemożliwić jego podział. W fundacji członkowie rodziny nie są współnikami (udziałowcami), a zatem nie mogą oni samodzielnie rozdisponować częścią mienia przedsiębiorstwa, tak jak miałyby to miejsce w odniesieniu do udziału w spółce handlowej.

Co ciekawe fundacja nie może prowadzić działalności gospodarczej, jej działalność ma ograniczać się do zarządu powierzonym mieniem.

Fundator nie będzie odpowiadał za zobowiązania fundacji. Natomiast fundacja rodzinna odpowiadać ma solidarnie z fundatorem za jego zobowiązania powstałe przed utworzeniem fundacji. Odpowiedzialność majątkowa fundacji ograniczona ma zostać do wartości przekazanego jej mienia. Ponadto fundacja będzie mogła odpowiadać za zobowiązania alimentacyjne fundatora powstałe po jej utworzeniu.

Ustawa ma znowelizować również przepisy regulujące zachowek i spadkobranie. Przy obliczeniu należnego zachowku będzie doliczać się do spadku wartość mienia przekazanego fundacji przez spadkodawcę. Jednocześnie projekt ustawy zakłada prawo do żądania przez osobę obowiązaną do zapłaty zachowku odroczenia jego zapłaty, miarkowania wysokości zachowku i rozłożenia jego zapłaty na raty, nawet na okres 5 lat. Wysokość należnego zachowku ma być pomniejszana o wypłacone przez fundację świadczenia pieniężne na rzecz beneficjenta.

Ustawodawca przewiduje możliwość zrzeczenia się prawa do zachowku w drodze umowy spadkowej, co ma chronić majątek przedsiębiorstwa przed roszczeniami spadkobierców.

Mienie przekazane przez fundatora dla fundacji będzie również zaliczane do masy spadkowej na zasadach analogicznych jak darowizny czynione przez spadkodawcę za jego życia na rzecz spadkobierców i uprawnionych do zachowku. Rozwiązanie takie ma zatem chronić również prawa do spadkobrania.

Beneficjenci

Krąg beneficjentów ma być określany przez fundatora. Ustawodawca przewiduje, że beneficjentem będzie mógł się stać nie tylko członek najbliższej rodziny, ale każda osoba fizyczna, jak również organizacja pożytku publicznego. W takim stanie beneficjentem będzie mogła zostać osoba, której nie przysługuje prawo do dziedziczenia na mocy ustawy, np. partner życiowy. Fundator będzie miał w każdym czasie uprawnienie do zmiany kręgu beneficjentów.

Dochody i majątek fundacji będzie miał być przeznaczany na finansowanie m.in. utrzymania, kształcenia i leczenia beneficjentów lub na inne cele określone w statucie. Wypłata świadczenia na rzecz beneficjenta będzie mogła zostać wstrzymana, wówczas, gdy sytuacja ekonomiczna fundacji nie będzie pozwalała na jego realizację z uwagi na zagrożenie stanem niewypłacalności. Co więcej świadczenia te będą mogły zostać miarkowane przez zarząd w sytuacji, gdy majątek fundacji będzie niewystarczający do zaspokojenia roszczeń wszystkich beneficjentów.

Ważną kwestią jest, że beneficjenci nie staną się współnikami fundacji, jak również nie będą mogli zbywać swoich praw i obowiązków z tego tytułu. To ma umożliwić sytuację, w której przedsiębiorstwa rodzinne nie będą zbywane, a pozostaną pod kontrolą danej rodziny za pośrednictwem fundacji.

Beneficjent będzie uprawniony do zrzeczenia się swoich uprawnień, co będzie wymagała zachowania formy pisemnej.

Organy fundacji

Dla fundacji rodzinnej przewiduje się 3 rodzaje organów: zarząd, radę fundacji albo zgromadzenie beneficjentów.

Zarząd prowadzi sprawy fundacji rodzinnej i reprezentuje ją na zewnątrz. Funkcję w zarządzie będzie można sprawować odpłatnie.

Rada protektorów jest organem fakultatywnym, chyba że liczba beneficjentów przekracza dwadzieścia pięć osób. W takiej sytuacji rada musi zostać powołana obligatoryjnie. Rada protektorów pełni funkcje nadzorcze w stosunku do zarządu w zakresie przestrzegania prawa i postanowień zawartych w statucie.

Wskazać należy, że beneficjenci mogą zostać członkami zarządu oraz rady protektorów, z tym zastrzeżeniem, że nie mogą w takiej sytuacji posiadać więcej niż 50% głosów. Propozycja ta jest krytykowana, jako że zmusza ona fundatora do dopuszczenia do działalności w fundacji osób spoza najbliższego kręgu.

Zgromadzenie beneficjentów tworzą beneficjenci, którym w statucie przyznano uprawnienie do uczestnictwa w nim. Uchwały zgromadzenia beneficjentów wymagają sprawy wymienione w ustawie lub statucie. Do głównych celów tego organu należy powoływanie członków zarządu oraz rady protektorów po śmierci fundatora.

Aspekty podatkowe

Projekt ustawy przewiduje, że fundacja rodzinna będzie opodatkowana 19-procentowym podatkiem CIT na zasadach ogólnych, przy czym wniesienie przez fundatora mienia na realizację celów fundacji ma być neutralne podatkowo.

Świadczenia, które mają otrzymywać beneficjenci od fundacji mają zostać objęte podatkiem od spadków i darowizn w wysokości 19 procent. Ustawodawca przewiduje jednak, że małżonek, zstępni, wstępni, pasierb, rodzeństwo, ojczym i macocha fundatora oraz sam fundator, czyli najbliższa rodzina, ma być zwolniona z podatku, ale tylko jeżeli przedmiotem świadczenia jest mienie wniesione do fundacji przez tego fundatora. Przykładowo, jeśli fundator wniósł 150 000 zł, to zwolnienie dotyczy tylko tej kwoty.

Jeśli fundacja stanie się udziałowcem lub akcjonariuszem i z tego tytułu będzie jej przysługiwało prawo do dywidendy, to będzie ona również opodatkowana.